

علم بدون اعتقاد به وجود نیامده است / انتقادی که به فردید می کنند

داوری اردکانی در مراسم یادبود سیداحمد فردید گفت: اخلاق قبل از علم قرار دارد. هیچ جا در تاریخ، علم بی اعتقاد یا تعلق بوجود نیامده است.

داوری اردکانی در مراسم یادبود سیداحمد فردید گفت: اخلاق قبل از علم قرار دارد. هیچ جا در تاریخ، علم بی اعتقاد یا تعلق بوجود نیامده است.

به گزارش خبرنگار مهر، مراسم یادبود سیداحمد فردید عصر روز گذشته در موسسه آموزشی پژوهشی حکمت و فلسفه با حضور اندیشمندان و صاحب نظران حوزه فلسفه برگزار شد.

در ابتدای این مراسم رضا سلیمان حشمت، دبیر علمی این نشست با بیان اینکه فردید آگاهی عمیقی از فلسفه غرب داشت اظهار کرد: او در سال ۱۳۲۳ در مجله سخن حدود ۳۰ مقاله از کانت تا هایدگر نوشت و با هایدگر از آن زمان آشنا بود. در حالی که در آنجا هم توجه به حکمت اسلامی کاملاً در آثارش پیدا است.

وی با بیان اینکه فردید آرای خاصی داشت که یکی از آنها غربزدگی است، اظهار کرد: اغلب توجه ما به مقوله غربزدگی از جلال آل احمد ناشی شده است در حالی که فردید غربزدگی را به خوبی می شناخت و آگاهی کامل به این امر داشت. مرحوم فردید در میانه سلب و ایجاب بود و چیزی شبیه راه سوم یعنی رفت و برگشت بین این دو راه را انتخاب کرده بود.

در ادامه این مراسم رضا داوری اردکانی، گفت: با اینکه اصولاً با شیوع مراسم بزرگداشت و همه جایی کردن مراسم تجلیل و تمجید از اندیشمندان موافق نیستم ولی این بزرگداشت را کار خوبی می دانم که در این موسسه برگزار شده است.

وی در ادامه سخنان خود با بیان اینکه اظهار نظر برای هر فردی آزاد است و هر کسی حق دارد با رأیی مخالف باشد تأکید کرد: فلسفه وحی نیست و مردم می توانند با هر فلسفه ای مخالف یا موافق باشند، اما نمی دانم سرنوشت جامعه ما چه شده که بحث فلسفه هم به دشمنی کشیده می شود. این دشمنی حتی به دشمنی با شخص کشیده می شود و فلسفه و زبان رها می شود و شخص هدف قرار می گیرد. این نوعی خودبینی و خودپسندی از روی جهل مرکب است. من چه حقی دارم وقتی کسی را نمی پسندم او را مورد توهین و ناسزا قرار دهم و این حق را چه کسی به من داده است؟ ما حق نداریم کسی را که فلسفه اش با فلسفه ما مطابقت ندارد، ملامت کنیم.

داوری در ادامه گفت: یکی از انتقاداتی که به فردید می کنند این است که علم ستیز و غرب ستیز است در حالی که این حرفها خوار شمردن فلسفه و علم محسوب می شود و فلسفه ای که با خوار شمردن به وجود می آید بهتر است که اصلاً به وجود نیاید. علمی که دنیا را راه می برد اگر قرار است با علم ستیزی امثال من به وجود بیاید بهتر است که همانجا متوقف شود.

داوری اردکانی افزود: بسیاری از اندیشمندان این سخنان را گفته اند. ماکس وبر در آلمان می گوید علم تکلیف زندگی بشر را نمی تواند مشخص کند. علم افزون زدایی کرده و این علم، دیگر ارزش تعیین نمی کند. ما همین حرف را که در ایران نقد کنیم ماجرا درست می شود.

وی تأکید کرد: ما باید حق خودمان را در بیان هر حرفی بشناسیم و آثار و نتایج حرف خود را دریابیم. علم به معنای دانایی شریاطی دارد که من اسم آن را شرایط اخلاقی می گذارم، پس اخلاق قبل از علم قرار دارد. هیچ جا در تاریخ، علم بی اعتقاد یا تعلق بوجود نیامده است. در رنسانس هم تغییرات بدون وابستگی به علم بوجود نیامد. این بستگی رهایی بخشی و آزادی است و بستگی به چیزی است که آدم را از تعلق فردی آزاد می کند. تنها داعیه داشتن نشانه علم نیست.

داوری اردکانی در ادامه اظهار کرد: ما در تاریخ فلسفه ۳۰ صفحه کانت و هگل می خوانیم و کار خوبی می کنیم ولی با این خواندن نباید فکر کنیم که حق اظهار نظر داریم. باید حد و اندازه علم خود را بشناسیم. من علم و توانایی آن را ندارم که درباره هر فلسفه ای حکم کنم و فقط ممکن است نظر خود را بگویم. اگر قرار بود اخلاق، ملاک فلسفه علمی باشد

اسم «بودلر» باید از تاریخ حذف شود. بودلر یکی از بزرگترین شاعران فرانسه است ولی ما به اخلاق او کاری نداریم.

وی در پایان گفت: ما باید قدر خودمان را بدانیم و احترام علم را حفظ کنیم و نگران این نباشیم که کسی مثل فردید اعتبار علم را خراب می کند. یک شرایط اخلاقی وجود دارد که با آن علم و فلسفه به وجود می آید. حتی ماکس وبر که بسیار از بروکراتیک شدن جهان مدرن دل خوشی ندارد کمال احترام را به علم می گذارد ولی یک نکته دارد که علم و سیاست هر دو مسبوق به وفاداری، صمیمیت و صداقت است. صداقت داشتن یعنی خود را در اختیار علم قرار دادن. من شاگرد و تابع فلسفه ام و او هر کجا که دلش بخواهد مرا می برد. شرف من این است که گوش فلسفه شنو داشته باشم. اگر این گوش را مقدمه تدارک فلسفه قرار دهم شرایط درک فلسفه برای من فراهم است وگرنه با نقد و مخالفت نمی توان فلسفه ای را ایجاد یا آن را از بین برد.

مهرنوش محمدزاده